

Az oláhok csak akkor kezdtek a Dunán áthúzódni, mikor a magyar állam már meg volt alapítva. Államot először a Havasalföldön, majd Moldvában alakítanak. Érdekes, hogy e két vajdaság állami és egyházi nyelve nem az oláh, hanem a bolgár-szláv. *Az oláh nyelv magyar kulturhatás alatt virágzik föl*; ugyanis az erdélyi fejedelmek, megakarva nyerni az erdélyi oláhokat a protestantizmusnak, lefordították számukra a bibliát ruthénra és papjaikra a rumén liturgikus nyelvet parancsolják. Az erdélyben diadalra jutott egyházi nyelv a vajdaságokban is tért foglalt és a 17. században a szláv helyett államnyelvvé lett. *Azt az ábrándot, hogy az oláhság Róma világhódító népének leszármazottja, az I. Lipót idejében Rómában tanuló fiatal oláh papok, találták ki*, a kik megérezték, hogy nyelvük úgy cseng, mint más román nyelvek s fajuk történetéről mit sem tudva, rántották elő ezen históriai képzelődés szülte kapcsolatot. E balhit idézett aztán elő annyi tudományos es politikai túlkapást.

A másik kiadvány egy szép és az érzelem melegétől áthatott emlékbeszéd, melyet *Vargha Gyula* adott elő a M. Tud. Akadémiai 1897. január 25-én tartott összes ülésén *Barsi József* akadémikusról (1810—1893.) Barsi egész hosszu életén át hű és buzgó munkása volt a nemzeti művelődésnek. Tónak születve, mint katolikus pap apostolkodott a népnevelés terén, a szabadságharcban pedig hatalmas és tüzes publiczista működést fejtett ki, olyannyira, hogy cikkéiért az önkényuralom 20 eszendei várfogságra ítélte. Hét évig raboskodott Olmütz kazamatáiban, mit megragadón ír le «Utazás ismeretlen állomás felé» cz. munkájában. Kegyelmet kapván, folytatta írói működését, erkölcsi és nemzetgazdasági irányban. A statisztika terén kifejtett munkásságáért az Akadémia 1870-ben levelező tagjává választotta. Vagyonát jótékony czélokra akarta szánni, de ez tehetetlen örökségére kapzsi emberek kezén nyomtalanul elkallódott.

A **Franklin-Társulat** újabb kiadványaiból a következőket kaptuk s ajánljuk lapunk olvasóinak érdeklődésébe: A nevelőnő. *Irta Andrieu Chabot*. Chabot neve újként hangzik irodalmunkban, bár a francziák régóta jobb regényírók közé számítják. Regénye, mely most az *Olcsó Könyvtárban* (375. szám) Ereky Alfonz jó magyar fordításában megjelent, azok közül a könyvek közül való, melyeket az ember többször is szívesen elövesz, hogy gyönyörködjek a megható, érzelmes történetben. A regény hősnője elejétől végig lekötő érdeklődésünket; sorsa a maga szomorú változatosságában szívünkhez szól, hozzá nő. A regényírás régi eszközeivel elmondott történet szinte izgatón érdekes, bonyodalmas. Ez után a regénye után, azt hisszük, Chabot is a nálunk ismert és kedvelt francia írók közé fog tartozni. A terjedelmes könyv szokatlan olcsó: 60 kr.

A **férfiak forradalma**. *Irta Besant Walter*. E regény mikor évekkal ezelőtt Angolországban megjelent, valóságos

irodalmi esemény számba ment. A nőemancipáció napirenden levő kérdését állítja elének a komikum, a guny oly éles fegyverével támadva azt, a mint kevés írónál olvastuk mostanában. Azt a világot valósítja meg, mikor a társadalom minden terén előtörő nő végre is aralomra jutna és a férfinak vissza kell hódítani régi helyzetét. A kielezett, ferde helyzetekben hatalmas szatirikus erő lüktet; mindaz, a mi a nőemancipáció ellen szól, érdekes bonyodalmakban regénybeszöve ritka élvezetes olvasmányává lesz. A regény fordítása, *Hegedűs Pál* kitünő munkája, hasznos és érdemes munka. Az *Olcsó Könyvtár* (373. szám) tetszős alakjában megjelent könyv nálunk is kétségtelenül kapós olvasmány lesz. — Ára 60 krajczár.

Szerkesztői telefon.

Gelbmann M. 1. Mindig elég. 2. A Tört. Album ára 2 frt. — **F. B.** Legjobb francia nyelvtan az Ollendorf-féle mely minden könyvkereskedésben kapható. Árát biztosan nem tudjuk. — **Weidinger B.** 1. Az eredeti görög szövegkiadásokat megkaphatja a Teubner-féle kiadásban bármely könyvkereskedő útján olcsón. 2. A «Tanulók Lapja» I. évfolyamát megszerezheti Hlangos Antalnál, (Budapest, IV., Calvin-tér 5. sz.) 2 frt. 50 kr-ért. A többi évfolyam már nem kapható. 3. Egy VI. osztályosnak a következő munkákat okvetlenül kell olvasni: Zrínyi: Szigeti veszedelm; Arany: Keveháza, Katalin; Petőfi: Bolond Istók; Vörösmarty: Két szomszédvár; Jókai: Kedves atyafiak; Jósika: Abafi; Kemény: Férj és nő; Sophokles: Antigone; Shakespere: Szentivánéji álom. — **Schutz L.** Párisba 24 óra alatt el lehet érni. Londonba két nap alatt. Hogy mennyibe kerül az utazás, az attól függ, hogy milyen osztályon utazik; körutazási jegy ilyen esetben olcsóbbá teszi az utat. 2. gyorsírásra vonatkozó kérdéseivel keresse fel Bódogh János urat (lakik: VIII., József-körút 69. sz.), ő szívesen ad felvilágosítást mindenre. 3. A fejtörő kérdéseket átadtuk a rovatvezetőnek. — **S. S.** Az illető versekben kifogás alá estek pl. az ilyen részek: «szagos rózsá», lévén a rózsának illata s nem szaga; «szivrepesztő, bájós madáréneke», «hírnév és diésőség fényeit osztom», van bene pár helyesírási hiba, úgy látszik, hogy mással iratta le. Azt hisszük, hogy a most közölt formájában alig ismer benne a magára. — **S. János.** Eperjes. A tudósításért köszönet önnök s a tanár uraknak, a kik vele megbízták. — **Kohn Vilmos.** Nagykanizsa. A jutalmat nem ön nyerte el, hanem névrokona. Nem akartuk ugyanazon nevet kétszer kiírni. — **L. Z.** Szerényi-Hankó Természettudományai között és lapunk mai számában található valamit. *Több kérdésre a jövő számban.*

«Kosmos» műintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26308. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda és hirdetői részv. társ.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest, IX., Soroksari-utca 31.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
KÉZIRATOKAT
nem adunk vissza.

Májusi hangulatok.

Te nyitod rózsákat meg illatozásra,
Te a fülemile torkát kiáltásra,
Fákat is te öltöztetsz rózsaszínű ruhába.
Balassi.

Hajnalhasadtától fogva járom az utcákat. Fölnézek az égre: az kék; szembepillantok a letűző napsugárral: az aranyárga; megakad a szemem az aszfalt szélén szindévesző fán: annak a lombjai szép zöldek. És mégis, sóhajtás tör fel a keblemből s elgondolom, hogy ezek a színek nem azok a hamisítatlan, nem azok az igazi színek, melyeket az én egyszerű vidéki voltom megszokott. Nem tudom, a szemem káprázik-e, de hit alatt valánám, hogy nálunk másképen kélik a mennyboltozat, szebben ragog a napsugár és erőteljesebben, duzzadtabbban zöldelnek a levelek.

Május elseje van . . . Zsibong a nagyváros már kora reggel, mint a munkában szorgoskodó méhkaptár. De az uteza nem sok hajlandóságot árul el mutatni, hogy ez a nap külön, mint a többi fakó hétköznap. Egykedvűen terjeszkedik az aszfalt, melynek mindegy, akár tavasz van, akár ős; legfőlebb a mulatók meg kávéházak elé rakott üvegházi növényekből hevenyészett obligát «kert» jelképezi, hogy májusban volnánk, vagy mi. Néhány butorszálító szekér döcög el mellettem: a mélabus gebék május hava tiszteletére nagy gyéren föl vannak virágozva, igaz, hogy csak papírvirágokkal. Lépten-nyomon álmoszemű, mogorva emberek botlom, kik leverten ballagnak hazafelé. Mert a fővárosban azok, kik a május beköszöntését akarják ünnepelni, nagyrészt nyugalomra sem térnek, mulatást virrasztják át az éjszakát és azután törődötten, ásítozva éri őket az örökifju nap felkölte.

Mennyire másképen járja ez a csöndes, kedves vidéken! Ott még komolyan fogja föl és valójában érzi az ember ama kötelekeket, melyek őt a nagy, hatalmas és csodás természettel egybekapcsolják. Most, mikor az Ikrek jegyébe lép a nap, sietve siet az ébredő természetbe, hogy mintegy felujtsa vele viszonyát, melynek szorosságát a hosszu tél meglazította és a szeszélyes tavaszelő még nem szilárdíthatta meg. Tömegekben tódul a nép a szabadba, még mielőtt a fúrge Nap elhagyná nyoszolyáját: s míg az ember halad, szellő lebeg, harmat ringadozik, illatok gerjednek, szívében pedig jó kedv és ujjongó magasztosultság érzete támad. A hajnali harangszót oly meghatottan üdvözli, mint csak a Szilveszter éjszakájának tizenkettedik óraütését. Mikor pedig az égen föltetszik a Nap, ezerhangú riadalom szórnyra és a gondolkodó előtt úgy rémlik az egész, hogy ez annak a mindnyájunk keblében öntudatlanul szunnyadó érzésnek nyilatkozása, mely az ősember naiv, pogány szívét dobogtatta:

Üdvözlégy, óh Világosság, te mindennek kútfeje!

De míg az én lelkem elragad az édes szülőföldre, lábam egészen más tájon jár. Valósággal szalón ez, ama «parasztos» mezőkhöz és hegyekhez képest. Pompás sétaterecske, gyönyörűségeken kipécézett pázsitokkal, kertészremeke virággyakkal, murvával párnázott utakkal. Szinte felve jár itt az ember, hol majdhogy minden gallyacskahez ör nincs állítva. Amott

sétál gondos bonne-ja oldalán egy tökéletesen, a tavaszi gyermekdivat paragrafusai szerint öltözött urficska. Ez is május ébredését ünnepli, látszik a kora keléstől sápadtas orcájáról. Kényesen lépeget, akárcsak otthon a síkamlós parketten. De ime . . . mi jutott eszébe? Nagy lassan lehajolt, kavicsot kaparintott kifogástalanul fehér kesztyűs tenyerébe és . . . hajítani akart. Hanem hát mire jó a gondos bonne? Egy szörnyűkődő «*mais Arthur, prenez garde!*» sikitás és a kavics leesik a földre, mire a derék kisasszony tüzetes illemtani fejtegetésekbe bocsátkozik, a legnagyobb valószínűség szerint csipős érvekkel czérezve ki a megkísérelt rusztikus szokást.

Bezzeg nem így köszöntöttük mi annak idején a megszülető Pünkösdhavát! A kisasszony alkalmasint ijedt «shoking»-ot kiált, ha lát bennünket, a mint pitymallatkor kaczagva, énekelve, ungon-berken át versenyt vágattunk a hajnali szellővel. Szilajok voltunk, de rugékony hamvas, friss gyermeki lényünkkel illők és méltók az üde májushoz! A végén — látom az ön szigorú fejrázását, kisasszony, — nem állt rajtunk a ruha oly kifogástalan eleganciával, mint petit Arthuron, sőt «folytonossági hiányokban» szenvedett; hanem arcunkon ott virultak a rózsák, az egészség, megelégedés és vidámság rózsái — ezt jegyezze meg magának, kedves kisasszony!

A rétségek fia.

— TRELLER FERENCZ ifjúsági regénye. —

Az öreg embernek megrokkantak térdei és az asztalhoz tántorgott. Többszörte mélyen föllelegzett és aztán sajtós nyugalommal tovább kérdezősködött: «Hogy történt ez, James ur?»

— Oh, a szerencsétlen, szerencsétlen gyermek! Már hogy miképen történt? Csak irtózáttal gondolhatok azon éjszakára! — És az érdekes férfiú ujjal szemébe dörzsölte zseb-kendőjét. — Mélyebben hatoltunk be a rétségbe, folytatá kimért szünet után, mint szándékunkban volt, minthogy a gulyák legelő helyét nem találtuk meg azonnal. Veszélyről mit sem sejtve ütöttünk éjjelre tanyát és pihentünk le: Pál, én, meg három ember, kiket a határszálon fogadtam föl, hogy a rétségben eshető veszélyektől megvédjenek. Éjjel felé lövések riasztottak föl. Rablók rohantak meg

. . . De mi menjünk tovább. A közelből lármás énekszó harsog. Lám, a nagyvárosban is akadnak emberek, kik Isten igazából és jószívűből tudnak örvideni ennek az áldott napnak! Lássuk csak a boldogokat!

Széles asztalok körül ülnek ők; férfiak, asszonyok, gyermekek vegyest. Vörös az egész tábor, csak úgy rikitanak a vörös pruszlékoktól, vörös szoknyáktól, vörös pántlikáktól és jelvényektől. Uristen, mit jelentenek ezek a haragos színek? Haragos czélokot bizonyára; és az általuk kifejezett szenvedély meg is nyilvánul abban, hogy bösen fogyasztják a különböző szeszes italokat. Ezek azok az emberek, kik nincsenek megelégedve a vagyonmegszárással és társadalommal és május elsején világszerte összegyülekeznek vörös lobogó alatt a Marseillaise hangjai mellett. Mikor a természet legdúsabb pompájában ragyog, ők tüntetőleg lesujtó kontrasztot akarnak emelni, a fény mellé árnyat csuszátva, fitogtatva helyzetüknek képeit, vagy nem képelt sanyaruságait.

És mikor itt az elégedetlenség zsvajva, a mérges tüntetés agyargása, az «Allons enfants» szenvedélyes dallama harsog, ugyan mi történik ezen időben *mindünk*, vidéken? Fehér ruhába öltözött, fátyolos, mirtuskoszorus lánykák sietnek apró léptekkel a reggeli ájtatossághoz: jámbor körmenet vonul az utcán és megnyugtató összhangban tör a béke zsolozsmája az ég felé.

Kemény Aladár.

(19)

bennünket, fehérek-e, vörösek-e: nem tudom; valószínűleg az utóbbiak. Fegyvert ragadtunk és néhány lövés szétrebentette a csöcseléket, mely úgy látszott, nem számított erélyes ellenállásra. Pál, a boldogtalan gyermek álmából fölriadva, elbódult halálfelelmében a pusztába rohant . . . és ott érte valamelyik gyilkos golyója. Csak másnap találtuk meg holtestét, hosszas keresés után.

Kinos hallgatás támadt erre, melyet végre az öregnek ezen élehangu kérdése szakított félbe:

— És ti többiek száraz bőrrel menekültetek meg?

— Levettük magunkat a fübe és onnan tüzeltünk. Két kísérőm megsebesült, egy ösvért pedig agyonlöttek.

— És Pál teste?

— A föld ölében nyugszik; ott tettük sirba, hol ráakadtunk.

— Hatósági látszemle, hivatalos eljárás nélkül, Osborne ur?

— Oh nem, elhozattam a sheriffet a Kansas mellett fekvő közeli Garfield városkából. Eljött két tisztességes polgár kíséretében, vizsgálatot indított, megesküdtetett bennünket és végítéletképen kimondotta: «Ismeretlen kéztől meggyilkolva». Csak azután adtuk at Pál halandó porhüvelyét az anyaföldnek.

— És azután James ur?

— És azután? A csendőrbiztos bejelentette az esetet Garfieldben és ott megígérték, hogy a gyilkosokat, kik valószínűleg cheyenn indiánok, üldözni fogják. Nehéz szívvel indultam utnak hazafelé.

— És a biztos írásbeli elismervénye?

— Tegnap nyújtottam be a monmouthi hatóságnál; ez azt találta, hogy a törvénynek elég tétetett. Osborne Pál meghalt *de facto* és *de jure*.

Brown láthatólag mély lelki fölindulással járt néhányszor a tornáczon föl-alá, aztán sötét arccal állt meg Osborne előtt és így szólt: «Igy hát bizonyára ön a fiu örököse, Uram?»

— Fájdalom, kedves Brown, én vagyok a nagyeményű ifju örököse, mint legközelebbi rokona.

— Ugy? el ismerte ezt a bíró?

— Ugy van, kedves Brown. Rendszerető ember vagyok és Bullstone bírótól Monmouthban elismervényt eszközöltem ki, miután Pál halotti bizonyítványát és a hatóság nyilatkozatát bemutattam.

Brown arca egyre sötétebbre vált.

— Nos hát, Osborne James, így végre betelt az ön akarata. Edward, a derék, szilaj Edward elüzetett, ki tudja, hol fehérlenek csontjai; az ön bátyja, János, meghalt, Isten a tudója, hogyan; most pedig megölték ezt a fiut: így hát minden az ön tulajdona.

— Bár tenné Isten, hogy még a fiúé lenne, viszonzá álszenteskedve a megszólított.

De most kitört az agg embernek eddig nagy nehezen visszafojtott haragja: «Azt hiszed, nyomorult képmutató, gazember, gyilkos, hogy nem ismerlek, hogy nem ismerem a te fekete lelkedet ifju korodtól fogva?»

Böszülten szökkent föl Osborne e támadásra és zöldes fényben csillogó szemei kietlen dühhel szegeződtek az öregnek haragban égő ábrázatára.

— Igen, csak mereszd rám szemeidet gonosztevő; Brown Eleázár nem fél tőled és te meg

fogsz lakolni az atya és fia haláláért, gyilkos, ha van még igazság a földön!

Osborne, kinek arcát fölismerhetlenné torzította az ádáz indulat, fölemelte súlyos öklét, hogy lesujtsa az öreget. De mielőtt még lezuhanhatta volna, ordítva tódult ki egy csomó néger a házból, élükön Kornélia asszony ki hevenyében tudatta a rémhirt a fajabeli szolganeppel.

— Oh masser Pál! A mi Pál ifjúrunk! A mi kedvencünk. Hol van masser Pál? Masser Pál meghalt? hangzottak zürzavarosan a fájdalom kiáltások.

— Csönd, ti fekete bestiák! döngött rájuk Osborne James, csönd, vagy korbács alá fogatlak benneteket, míg ki nem adjátok páratokat!

Egy pillanatra csönd állott be; a feketék megszeppentek. De aztán előállott Kornélia asszony és haragosan mondá: «Ön meg akarja fekete gentlemeneket korbácsoltatni, mert fiatal massát siratják? Ugy? Oh, ön egészen rossz ember, masser James, Kornélia ismeri önt kiskorától fogva, ön rossz fiu, ön rossz ember!»

— Csönd, söpredék, vagy te érzed először a korbács ízét!

Az öreg némbor azonban csipőre rakta kezét és merészen feleselt: «Oh, ön az öreg fekete lady-t is meg akarja veretni? Oh, ön nem gentleman, masser James, sohasem is volt gentleman. Pihá!»

Osborne újból fölemelte öklét, de a néger asszony mellett már ott állt férje, az öreg Scipio, egy hatalmas, tagbaszakadt néger, oly arczkifejezéssel, hogy a nekivadult ember iziben lebocsátotta öklét.

— Ön megverné az öreg Sipet és Kornéliát? folytatta tovább a fölindult asszony. Majd csak elhagyja azt masser James. Öreg Sip és Kornélia szabad emberek, meg is mondják azt szembe. Boldogult masser Osborne szabadságlevelét adott és egy darab földet ajándékozott nekünk; majd elhagyja ön, hogy szabad négerket veressen. Mi csak azért maradtunk a házban, mert fiatal massert szeretttük, vigyáznunk kellett birtokára, rá magára, hogy ne essék az Arkansasha, mint a kis Henry. Tudok én mindent, csakhogy senki sem hiszi el öreg Kornéliának.

Osborne James vad tekintettel meredt a négerekre. Aztán így szólt: «Jó, majd elvállik, mit fogok veletek tenni, ezudar feketék, most én vagyok itt az ur».

— Oh, még nem, uram, mondá Brown és eléje lépett, csak a bíró szolgáltathatja át önnek Woodhouset; egyelőre a jószág az én gondozásom alatt áll.

Osborne gúnyos hahotával válaszolt, a kert felé fordult és lekiáltott: «Nem lenne oly szives, Heathcot ur, itt fönn megjelenni és hivatalában eljárni?»

A kíséretében jött ember, ki eddig lenn sétált a kertben, megjelent a tornáczon.

— Ez Heathcot ur, Sheffieldscounty sheriffje, kit ön bizonyára ismer, Brown ur.

A hivatalnok, már élemedettebb, tisztos külsejű ember, udvariasan köszöntötte a jószág gondviselőjét és hozzátette: «Brown ur ismer engem, uram».

A négerek a tornác egyik szögletében állottak és karikára nyitott szemekkel bámultak a három férfi csoportjára. Mivel pedig az ültetvény kiskorú gazdájának haláláról szóló hír forgószele gyorsaságával terjedt el, időközben néhány fehér munkás is ott

termett a tornáczon és szóltanul, ámulattal hallgatták a szóváltást.

Heathcot ur néhány iratot vett elő tárczájából és kijelentette, hogy bírói ítéletnél fogva Woodhouse ültetvény eddigi birtokosának nyilvánvaló halála után ezen ültetvény összes ingó és ingatlan jószágaival egyetemben, jelen órától kezdve a legközelebbi örökösnek, Osborne James urnak, az elhunyt Osborne Pál nagybátyjának egyedüli tulajdonába megy át és jelenleg meghatalmazásánál fogva birtokába beiktatja.

A jelenlevők némán figyeltek a kihirdetésre. Brown némiképen lecsillapult és nyugalomra

erőszakolta magát. Osborne James ur csufondáros pillantásokkal méregette őt.

— Tudja-e most Brown ur, ki Woodhouse birtokosa?

A gondviselő feleletre sem méltatta.

— Most pedig sziveskedjék nekem könyveit, a pénztár kulcsait és a leltár lajstromát átadni, uram; nyomban kis vizsgálatot fogunk tartani.

— Minden rendelkezésére áll, uram, válaszolt Brown, fagyos nyugalommal, de a pénztárt és a lezárt könyveket csak megbízható tanuk előtt szolgáltatom át; nem szeretném, uram, hogy holmi tolvajcsinyeket kövessenek el hátam mögött.

Osborne nem talált erre hirtelenében választ, azért a feketekre förmedt: «Pusztuljatok munkára!»

A négerek távoztak, legutoljára Kornélia. Az ajtóban megegyszer megfordult és így szólt: «On most ur lehet itt, masser James, mert szegény Pál meghalt, de azért sohasem lesz ön gentlerman». És nagy méltósággal tipegett ki a kövér öregasszony. Osborne dühös pillantást röpített utána, de tüstént rá udvariasan fordult a sheriffhez:

— Remélem, megtisztel azzal, Heathcot ur, hogy vendégem lesz?

Hidegen válaszolt emez: «Sajnálom, uram, hogy vissza kell utasítanom, kötelességem Monmouthba szölni». Azzal kezét nyújtott Brownnak. «Ha valamiben szüksége lesz a sheriffre, Brown ur, szolgálatjára áll önnek», mondá, nem minden jelentőség híján.

— Remélhetőleg lesz még rá szükségem mormolá az öreg.

Heathcot ur megemelte kalapját Osborne felé és egy «Jó reggelt kívánok uram»-mal a folyó irányában távozott. Osborne és Brown magukra maradtak a tornáczon, a fehér munkások is dolgukra mentek. Woodhousenek új birtokosa oly tekintettel és mosolylyal méregette a derék öreget, melyben éppannyi gyűlölet, mint diadalmaskodó gúny tükröződött vissza.

— Szolgálatait, Brown ur, ezentúl nem veszem igénybe. Szolgáltassa ki a pénztárt és iratokat, azután mehet utjára.

— Igen, Osborne James, én megyek a magam utjára, de remélem, megélem még azt a napot, mikor a bitófa alatt foglak látni! — Osborne csufondárosan kaczagott föl. — Meszsze voltam, folytatá tovább Brown beszédét, mikor az én jó öreg Jánosom, ki inkább barátom, mint uram volt, meghalt — állítólag szívszélhűdésben — és kérésemet, hogy a

tetemet ássák ki és vizsgálják meg, nem engedte meg. Hallgattam akkor a gyermek kedvéért, hogy ne keserítsem meg egész életét egy gyanúval, mely tulajdon nagybátyját testvérgyilkossággal bélyegzi meg; föltámasztani amugy sem lehetett volna ezzel a halottal. Ennek a szemethunyásnak most vége. A mi a fiu meggyilkolását illeti, meg fogod látni, mint találok meg és követem a nyomokat, akár csak egy indián. Most már világosabban áll előttem, mint valaha, ki tette el láb alól a kis Henryt, ki az örökséghez utadban állt, mint most Pál. A szegény gyermek belefűlladt a folyamba, nemde? Vigyázz, hogy szelleme föl ne keljen ellened tanuskodni. Mi még találkozzunk, Osborne James! Az öreg fenyegetőleg emelte föl kezét és távozott.

Rettegés és düh vegyes kifejezésével arczán nézett utána Osborne.

— Lárifári, mit tehet nekem? Meghalt a

fiu . . . és . . . ? Persze, a halált konstatáló hatóság és ítéletük? Azokban a gazficzkókban ott lenn nem lehet megbizni. Mégis csak a sarkadban leszünk majd, vén róka és ha kényelmetlen lesz ránk nézve, akkor . . . nos hát, te sem vagy halhatatlan . . . Woodhouse az enyém, enyém és szeretném látni, ki vitatja el tőlem, tette hozzá kis idő múlva.

Másnap Brown Woodhouse új urának átszolgáltatott mindent, mi felügyelete alatt állott és aztán nyomtalanul eltűnt a vidékről.

Néhány nappal később a telepítvény összes lakóinak nagy csodálkozására Osborne James ur utnak indult a folyam felső folyása felé, miután új felügyelőt állított a jószág élére. Azt rebesgették, hogy Kansasba utazott, hol öcsesét oly szomorú körülmények közt temette el.

(Folytatása következik.)

Nagykőrösi királyjárók.

A „Tanulók Lapja” számára írta: dr. Sölymosy Sándor.

(18)

S ép mert meglepetésnek tervezte, adta ki a szigorú parancsot, hogy lehető csendben történjék minden. Hallgatott is a dolgozó tábor mélységesen, alig itt-ott horkant meg egy-egy lovuk, alig esörrent meg egy-egy kengyelvas, a mint a szomszéd lovas kardjához ütődött.

Brockenthal közepűt várta a támadó sáncok elkészültét, körülötte csendben sürgölődött a tábor, ő maga pedig nézett előre, a hajnalpirkadásban egyre jobban előtűnő városfalakra. Azok mögött még ma ezifra multság lesz s előre gyönyörködött a natalmas zsákmányban, melyet még ma este lábai elé raknak.

Józanul fontoló katonalétére ez a reménye nem is volt olyan alaptalan. Ha minden úgy megy, a miként Herepeyvel kifőzték és jóelőre megállapították, lehetetlen, hogy ellen tudjon Kecskemét állni, nem lévén a város ez ideig télen semmiféle komolyabb támadásra elkészülve. Innen kívülről mindjárt napkeltekor erősen rájlesztenek a lakosságra, biz az aligha fogja magát védeni félnapon keresztül, megadja magát sorsának, ugy is hozzá van szokva a megsarczoltatáshoz a nyarankinti nagy csapatmozgalmak idején.

A mint így biztos reményben elképzelte diadalmas bevonulását, egyszer csak különös hangok ütök meg fülét. Hallgatózik, bámulatában fel is áll nyergében; nem akar hinni füleinek.

Nem, ez lehetetlen!

A hangok a városfalak közül jönnek. Tisztán kivehető a trombita rekedt hangja, azt ott bent fújják. A nagy csendben minden hangja világosan kiverődik.

Brockenthal ámulatlan néz körül; álmodik vagy ébren van?

Oda bent határozottan német trombitajeleket fujnak. Mintha valaki gyakorolná magát, össze-vissza hallatszik mindenféle jel. Most takarodót fuj.

Haza katona,
Kész a vacsora,
Tíz az óra,
Nyugovóra . . .

Majd a riadót:

Rád-e, rád-e, rád-e, rád,
Rád-e vicsoritja még?

Most meg indulót fuj:

«Lóra, legény, lóra,
Kész légy indulóra . . .
Hagyd a várost!
Rajta már most,
Rajta, rajta hát!

Brockenthal csak nem tudott magához térni a csodálkozástól. Hisz ezek a labancz lovas-

ság trombitajelei! Oda bent az ő tudtán kívül valami dragonyos zászlóalj telelhetett ki.

Az a ficzkó, a ki fujja, bizonyosan trombita iskolát tart, próbálgatja itt a város végén a jeleket, hogy tudja-e még? Nem is harsogtatja nagyon erősen, csak úgy gyengéden, mintha jelezni akarná csupán, emlékébe visszaidézni, a fogásokat, fujás módot gyakorolni.

— No, itt ugyan megjártuk, nevetett magában az őbester. Neki támadunk egy városnak, a hol már régen testvérhadak rostokolnak. Melyik ezredes is lehet ott bent? — töprenkedett, de nem tudott rájönni. — Hm, akár ki is az illető, ügyes, ravasz ember lehet. Ilyen zajtalanul, ennyire hir nélkül, észrevétlenül még ő se tudott Nagy-Körösre betelepüdni. — Eh, akárki, az mellékes! Födolog most az, hogy az ő felsülésük minél előbb elsimittassék. Nincs is vesztegetni való idő, mert ha eddig észre nem vették vagy komoly támadásnak nem ismerték föl az ő mozdulataikat, felismerhetik a rossz szándékot minden pillanatban. Azért hát ne is igen intézkedjünk, hanem rajta be a városba az ismeretlen kamerád ölelő karjai közé!

Magában ezt elhatározván s Herepeyt nem tartván szükségesnek ez újabb fejleményekről értesíteni, — majd megtudja, ha előbb nem, utóbb, — a közelben levő századnak indulást parancsolt, jó maga élére állt és tánczó lépésben haladt a zárt városkapu felé.

Odaérve, kardja markolatával megkocogtatta a závárt s fent a várfalon kibukkanó néhány fejhez odakiáltott:

— Nyitolsz ki kapud, akarsz pemenni!

Fent Sas Gerő törvénybíró uram, a volt kuruca kapitány pödörgette harsabajuszát, két szája széle nagyon ficzánkolt ott az orrboszszantó alatt a gonosz mosolygástól, azt akarta valahogy elrejtteni. Majd megemelte süvegét illő tisztességtudással s leszól az őbesternek, olyféle jámbor arcot vágva, mintha együgyűségében hármát se tudna olvasni.

— Megkövetem alázattal a vitéz tiszt urat, hiába tetszik itt zörgetni, mert nekünk nem szabad bebocsátanunk egy élő lelket sem.

— Aufmachen, ha mondok! Jó parat megfagyog!

— Nem lehet könyörgöm! Parancsba kaptuk, hogy ide csak egy embert szabad beeresztünk, senki mást.

— Ki megfan asz asz ety empr?

— Valami őbester, Bakon-tál, vagy Rokkonhál, vagy hogy a csudába híják.

— Brockenthal?

— Az az, bagoly rúgja meg a csúnya nevű fajtáját!

Az őbester dühbe jött.

— Fogjat be a tied szád, ficzkó, gaszemper, a mi faty!

— Már minek haragszik, hisz úgyszólam az úrnak semmi köze hozzá. Egy szó, mint száz, más nem eresztünk be. Ugy hagyta meg a főbrigadéros ur ő kegyelmessége, hogy hát az az ur úgy is ellátogat majd Nagy-Körösre ide, annak szabad az út, senki másnak.

— Ah! villant fel nagy örömmel Brockenthal szeme, van der Horst brigadéros megfátyolt pent fározsa! Kruzi ná! Ne pámuljal, számár én fatyog Brockenthal, igenis! Aufmachen, eins, zwei!

Sas Gerő uram nagy szemeket meresztett.

— Csak nem tán! No, én nem bánom, majd a főbrigadéros ur előtt tessék igazolni magát, én bebocsátom. De csak magát a többi vitézt nem!

— Eh, három emper kell kísérő a többi maradjon kint!

— Tessék várni, mindjárt kinyitom!

Ezzel felülről eltűnt Sas Gerő feje. — A kívül levők onnan belülről fegyveresörgést, halk parancsokat hallottak, készülődést, motoszkálást; már-már türelmüket kezdték veszíteni. Brockenthal három emberét kiveve, a kik között ott volt Venczelis, a vén trombitás, a többi visszaküldte a táborba.

Végre nagy sokára megcsörögött belül a lebecsátott keresztláncz, döngve hulltak alá az erős vaspántok, a kules nyikorogva fordult a lerozdásodott, nagy závarban, aztán feltárult a nehéz kapu egyik szárnya s Brockenthal beláthatott rajta.

Két oldalt muskétás városi örök képeztek sorfalat, merev tisztelgéssel tartva fegyverüket. Sas Gerő elől állt s kirántott kardjával vezényelte:

— Balra nézz! — Dobos!

Hátulról megperdült a dob, mint rendszeres tisztelgésnél szokás, mire Brockenthal sugárzó arczczal, nyájas köszöntéssel belovagolt a kapun, utána három lovas kísérője.

Alig haladtak azonban a sorfal belső végére, alig csukódott be mögöttük a kapu, mikor Sas Gerő oldalvát állva elkiáltotta magát:

— Tartalék, vigyázz! — Tüzet!

E szavakat rettenetes pillanat követte. Mintegy hat városőr ugrott elő az első vezérszóra lövésre kész muskétával; rögtön utána fényes tüzcsóva, erős füstgomoly lobbant ki a csövekből, ezt nyomban váratlan, hatalmas dördülés

követte. A lövések, úgy látszik, előzetes meghagyásból csupán a lovakat érték. Felhördült, magasba szökött tőle a négy nemes állat s a melynek lovása már ekkor le nem esett, azt a holtan összerogyó paripa magával rántotta a porba. Erre az örök nekirontottak a négy németnek, lábra állították őket, de kezeiket hátra kötötték. A kísérők annyira megvoltak rémülve, hogy csepp ellenállást sem fejtettek ki, csak Brockenthal szökött félre s kirántott karddal védő állásba helyezkedett.

Sas Gerő tisztelgőleg lépett eléje. Már nem olyan bamba arczczal, mint fent a kapupár-

kányon, hanem komoly, parancsoló tekintettel:

— Őbester ur, Sas Gerő a nevem, Kecske-mét városa őrségének a parancsnoka vagyok s ime felszólítom adja át békességgel kardját, mielőtt parancsot nem adok újabb lövéstésre.

Brockenthal látva rászedetését, tajtékozott dühében. Képéből kikelve rontott Sas uram felé:

— Tyáfa, kutya, pimasz! Előpp aprítok össze tégedet! — azzal vakon vágott Sas Gerő fejére.

(Folytatása következik.)

A „Tengeri hántás”.

A «Tanulók Lapja» számára írta: Szinnyeí Ferencz.

A közbeszólók a vadkan távoli robajára s a csillag-hullásra figyelmeztetik a hallgatokat. Ez az utóbbi mintha finom, szimbolizmus volna: bukott leány — hulló csillag. Talán Arany gondolt is erre.

Az elbeszélő most áttér a történet tragikus fordulatára:

8. Tuba Ferkó a legelőt megúnta,
Tova hajtott furulyáját se fűtta:
Dalos Eszter nem kíséri,
Maga halvány, dala sir-ri;
— Nagy a harmat, esik egyre —
Csak az isten tudja, mér' ri!

Tuba Ferkó «megunta a legelőt», gúnyos keserűség nyilatkozik ebben a mondasban, hisz nem a legelőt unta meg a csapodár legény, hanem a leányt. Bucsú nélkül, szökve futott «furulyáját se fűtta», nem úgy mint azelőtt, mikor a leányt bolondította vele. Most már nem az ő furulyája, hanem az Eszti dala sir-ri «Isten tudja, miért.» — Dalos Eszter nem kíséri a legényt, nem megy utána, mint az ő utána, egyedül marad szégyenével. . . . Esik a harmat, mintha az ég is könyezne a szégyen Eszter szomorú esetén.

Ez a versszak művészi változata az ötödiknek.

A következő strófa is a leány lelkiállapotát rajzolja drámai emelkedéssel:

9. Szomorún jár, tébolyog a mezőben,
Nem is áll jól semmi dolog kezében;
Eje hosszú, napja bágyadt,
Szíve sóhajt — csak egy vágyat:
— De suhogjon az a munka! —
Te, halál, vess puha ágyat.

A hervadás szomorú képe. A leány lelki állapotát legjobban fejezi ki ez az egy sor: «Eje hosszú, napja bágyadt», vagyis éjszakáját hosszúvá teszi a kínzó álom, vagy a még kinzóbb ébrenlét, nappal pedig bágyadt a rossz éjszaka után, bágyadt, levert bánatától, szomorú titkától s a kétségbeesés lemondásával a halálra vágyódik.

A hallgatók nagyon is odafigyelnek a történetre s kezük nem jár olyan sebesen, mint kellene, azért kell a közbekiáltó figyelmeztetése.

E két strófa előkészítette a következőt, mely már Dalos Eszter haláláról szól:

10. Kődös őszre vált az idő azonban,
Török is már a tengerit Adonyban;
Dalos Eszter csak nem jött ki,
Temetőbe költözött ki:
— Az a Lombár nagy harangja!
Ne gyalázza érte senki.

A ködös ősz hangulata gyönyörűen színezi a leány elhervadásának és halálának szomorú történetét. Halála kiengesztelte bűnét s ezért részvétellel emlékezik meg róla az elbeszélő s meghatottan mondja a bocsánat egyszerű szavaival: «Ne gyalázza érte senki». Nem moralizál, nem von le erkölcsi tanulságot az esetből, csak megbocsát. Milyen igaz emberi vonás!

A közbeszólást, úgy értelmezem, hogy a szekerek mellett a holdvilágon legelésző, vagy heverő ökrök egyike rázza meg a nyakánlógó nagyobb csöngetyűt, mely a kolompot helyettesíti néhol, ezt hallja a közbeszóló, ki megismeri a csöngetyű szaváról, hogy az a

TAVASZI KIRÁNDULÁS.

SAPPHO.

Lombaré (a Lombár tulajdonképpen ökör név).
A történetnek azonban még nincs vége.

11. Tuba Ferkó haza került sokára.
Dalos Esztit hallja szegényt hogy járja:
Ki-kimén a temetőbe
Rossz időbe, jó időbe:
— Kuvikol már az ebanya! —
«Itt nyugosznak, fagyos földbe».

Tuba Ferkó hazakerül és megtudja az elhagyott Eszti halálát, melyet ő okozott s megtud még valamit, amit a költő finoman, elleplezve sejtet velünk az utolsó sorban. Lelkiismerete nem hagyja nyugodni, mindig a temetőben kóborol, nem tud elszakadni a leány sírjától s ott tépelődik folyvást: «Itt nyugosznak fagyos földbe»: itt nyugszik szegény Eszti és gyermeke, az ő gyermekük.

Ehhez a sötét tenetői képhez éppen oda illik a halálmadár kiáltása, mely belesívit az elbeszélésbe, mintha a Tuba Ferkó halálát jövendölné.

A történet gyorsan halad a vége felé:

12. Maga Ferkó nem nyughatik az ágyon,
Behuny szemmel jár-ke a holdvilágon;
Muzsikát hall, vagy — fenn, messze,
Dalos Eszti hangja közte,
— Ne aludj, hé! vele álmodsz —
Azt danolja: «gyere! jöszte!»

13. Nosza, Ferkó felszalad a boglyára,
Azután a falu hegyes tornyára:
Kapaszkodnék, de nem éri,
Feje szédül: mi nem éri? . . .
— Tizenkettőt ver Adonyban:
Elég is volt ma regélni.

Tuba Ferkó feldúlt lelkiállapotában holdkörös álomba esik s mint a holdkórosok szoktak, magas helyekre kapaszkodik fel s végre lezuhan a falu tornyáról. Ez volna körülbelül a psychopathiai magyarázata az esetnek, de a népképzőlet hasonlíthatatlanul költőibb magyarázatot ad: Tuba Ferkó a mezőkön kóborolva éjszaka holdkóros álmában muzsikált hall felülről, a néphit szellem-zenészei repülnek odalenn, Dalos Eszti is köztük van és hívogatja szeretőjét. Tuba Ferkó fel akar rohanni hozzá; felszalad egy boglya tetejére, de onnan nem éri el, ezért még magasabbra, a toronyba kapaszkodik fel, honnan leszédül a mélységbe. Ezt már nem mondja el az elbeszélő, csak sejteti s hirtelen befejezi a történetet: a hallgatók álmosak és bóbiskolnak már, mint ezt az előbbi közbeszólás mutatja. Az óra tizenkettőt üt a közeli faluban . . . Gyönyörű, hangulatos átmenet ez a befejező strófához,

mely a költemény első élénk képének ellentétét állítja elénk:

14. Lohad a tűz; a legények subába,
Összebúnak a leányok csuhába;
Magasan a levegőben
Repül egy nagy lepedő fenn:
Azon ülve muzsikálnak,
Furulyáznak eltűnőben.

A tűz már nem ropog, hanem lelohadva pislog; a nevetgélés, suttogás elmúl, a legények subáikba burkolózva ledőlnek, a leányok összebútnak mintegy dideregve a hűvös éjtől s a kísérteties történetől és a repülő, lepedőn ülő muzsikussal álmodnak, kik zenélnek, *furulyáznak*; a Tuba Ferkó furulyaszava is beleszővődik a álomba. Ez is finom pszichológiai vonás.

Ime ezekben iparkodtam feltüntetni a *Tengeri hántás* szépségeit. Az élesebb szem bizonyára még többet fedezne fel benne, hiszen több szem többet lát, meg Arany balladáit, mint a valódi költői mélységű alkotásokat néhez is kimeríteni.

Hogy a balladai előadás minden követelménye és jellemző sajátága megvan ebben a balladában, az világos és az eddigeből is meglehetősen kitűnt, azért ennek részletes bizonyítását mellőzöm, mely ugysem volna egyéb, mint a ballada elméletének példákkal való megvilágítása.

Hadd szóljak még *szerkezetéről* valamit. Ez a szerkezet a legművészebbek közé tartozik. Maga az elbeszélés keretesnek mondható, a kukoriczafosztás jelenetébe van foglalva, melyet az 1. 2. és az utolsó versszak képez, de nem ez a művészi benne, hanem azok az egysoros közbeszólások, melyek a bevezetést és véget összekapcsolják, melyek — mint említettem — a hangulatot fönntartják s az elbeszélést éppen a meg-megszakítással élénkítik. Sőt tovább menve azt mondhatjuk, hogy a ballada kettős, egyik fele a tengeri-hántás jelenetének drámailag tovább fejlődő ballada rajza, a másik fele pedig az elbeszélés történetét.

De hozzá kell tennünk mindig, hogy ez az utóbbi nagyobbik fele a tulajdonképeni ballada s a másik csak a hangulatos milieu, mely rendkívül művészeleg fonódik össze az elbeszéléssel s nem is választható el tőle.

Riedl szerint a «külső félbeszakítások *mindig* valami *symbolicus* összefüggésben vannak az elbeszélés tartalmával». (U. o. 227. l.) Három helyen magam is hivatkozom erre, de nem tartom helyesnek, hogy mindenben sym-

bolismust erőszakoljunk, pl. hogy a «teli hold» és Eszter «kerek arcza» közt összefüggés van. (L. u. o.)

Maga a történet szerkezetileg így tagolódik: a 3. és 4. versszak (Dalos Eszti jellemzése) a bevezetés; az 5. 6. és 7. a szerelmi viszony története megmaranyozva mintegy a nyári nap fényétől; 8. 9. és 10. Eszti csalódása és halála az ősz hangulatával; a 11. 12. és 13. pedig Tuba Ferkó tragikumát sötét, kísérteties háttérrel.

Igy három 3 strófás részre osztható, mely részleteket a hangulatkülönbségek világosan elválasztanak egymástól.

Még néhány szót *verseléséről*.

Versformája magyar. Hat soros strófaból áll; az első két sor üteme a tripodikus *tizenegyes* (4—4—3), mely igen kedvelt népdalforma (ilyen üttemű pl. a Télen nyáron pusztán az én lakásom; Békót tettem kesely lovam lábára; Kítették a holttestet az udvarra stb.); a többi négy sor üteme a dipodikus *ösi nyolczas* (4—4).

Az első két sor hosszabb, részletezőbb, epikusabb; az elbeszélés itt mintegy szélesebb

mederben halad. Kellemes ellentétben állnak ezekkel a gyorsabb lüktetésű, rövidebb nyolczas sorok, melyekben az elbeszélés szűkebb mederbe szorítva sebesebben lejt.

Tehát a strófák egy lassabb és egy gyorsabb lüktetésű részből állnak s így nemcsak a strófákon belül van hullámlás, hanem maguk a strófák is bizonyos rythmust tüntetnek fel.

A rimelhelyezés képlete: aabbcb, vagyis az első, két sorból álló periodus *párosrimű*, míg a másik, négy soros periodusban a magyaros u. n. *visszatérő* rim van alkalmazva (ilyent találunk pl. *Zách Klárában*):

Királykisszony néném,
Az egekre kérném:
Azt a rózsát, piros rózsát,
Hej be szeretném én).

Mindössze ennyi az, amit Arany e gyönyörű költeményéről mondani akartam s ennyi, azt hiszem, elégséges is azon állításom igazolására, hogy a *Tengeri-hántás* Arany egyik legkitünőbb balladája.

(Vége)

A szénbányákban.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

(2)

Hogy milyen kétségbeesett eszközökhöz kellett nyulni, csak hogy a munkásoknak veszedelmét némileg csökkentse, bizonyítja azon tény, hogy sok szénbányában az éghető gázokat, melyek naponta összegyűltek, éjjel meggyújtották. Ekkor természetesen azon véleményben, voltak, hogy ezen gázoknak csak igen csekély mennyisége van jelen és hogy a mesterségesen előidézett robbanás kevésbé lesz jelentékeny. Daczára ennek, nagy vakmerőség kellett ahhoz, hogy a felgyújtást megtegyék. Hosszu bottal ellátva, melynek végén egy égő gyertya volt megerősítve, mászott előre az a vakmerő, a ki a tettet végrehajtotta és kit az angolok «tüzembernek» szoktak nevezni, egészen börbe burkolva, arcát álarccsal védve és lehetőleg orrát és száját a föld közelében tartva, (mert az éghető gázok könnyebbek mint a levegő, tehát fölfelé szállnak). Sokszor nem is jött vissza! *Davy* biztosító lámpájának használata fölöslegessé tette ezen kétségbeesett eszközt és egyidejűleg ezér meg ezer bányásznak tartotta meg az életét. Sajnos, hogy a veszedelemben való forgolódás az embereket ezek iránt eltompítja és megtörté-

nik, hogy a biztosító lámpák mellett is fordulnak elő robbanások, egyszerűen azért, mivel a munkások lámpájukat kinyitják, a mi által az éghető gáz közvetlenül érintkezik a lánggal. Más esetekben a megfulladás veszélye fenyegeti a bányászt a szénoxiddal és rokon gázoknak összegyülemése miatt. Ezen esetekben a legujabb időig semmiféle segítség nem volt lehetséges, mert a legbátrabb behatolás is csak az áldozatok számát szaporította. De a tudomány itt is segítséget nyújt. Már találtak fel olyan gépeket, melyek segítségével az ember bizonyos időn át még egészen élvezhetetlen levegőben is időzhetik. Ilyen gépezetet talált fel *Gallibert* nevezetű férfiú, melynek a lényege ez: a mentő hátára egy láda forma, borból való zsák van alkalmazva, melyből két kaucuk cső vezet a szájhöz. A ládában erősen összeszorított levegő van, mely elmés berendezés következtében meghatározott sűrűségben vezetetik a tüdőhöz, mialatt a kilélegzett levegő ismét a ládába jut és még egyszer lesz alkalmas a belélegzésre.

De nemcsak a fentebb leírt veszedelmek fenyegetik a szegény bányászt, hanem magát még

más ellenséges erők ellen is kell védenie, nevezetesen a tárnáknak összeomlása ellen, sőt még a beható viz ellen is. Összeomlás és élő testtel való eltemetődés a legközelebbi gondolatok, melyek mindenkinek önkénytelenül agyába tolulnak, ki legelőször száll le egy bányába.

És valóban több félelmetes eset értesít minket az eltemetődés borzalmairól. A legnevezetesebb esetek közül való az, mely Lyon közelében az 1854-ik évben egy akna kiásásakor történt. Két munkást egy földomlás eltemetett. Látták midőn hirtelen boltozat képződött felettük és őket keskeny fogságba zárta. Hogy az eltemetettekhez jussanak, új aknát kellett a közelében

ásatni és onnan egy tárnát hanyatni. A két rab hallotta a mentő munkálatoknak előre haladását és még a kérdésekre is felelt úgy, a mint tudott. Minden pillanatban azt gondolták, hogy megszabadulásuk perceze elérkezett és újra meg újra elmaradt ez, mivel új földomlások a mentő munkálatokat megghiúsították. Kettőjük közül az egyik meghalt, a másik azonban ellentállt az éhség borzalmainak és környezetének fáradhatatlanul adott jelt hollétéről, hogy a mentő munkálatokat az igazi irányban tartsa. Egész Franciaország, sőt egész Európa feszült figyelemmel várta ezen munkálat kimenetelét; minden nap adtak

ki értesítéseket. Végre a harminczadik napon sikerült a szerencsétlenhez jutni és őt kiszabadítani. Egészen csontvázzá soványodott és sebekkel volt borítva; a kórházba szállították őt és ott még élt is egy kis ideig.

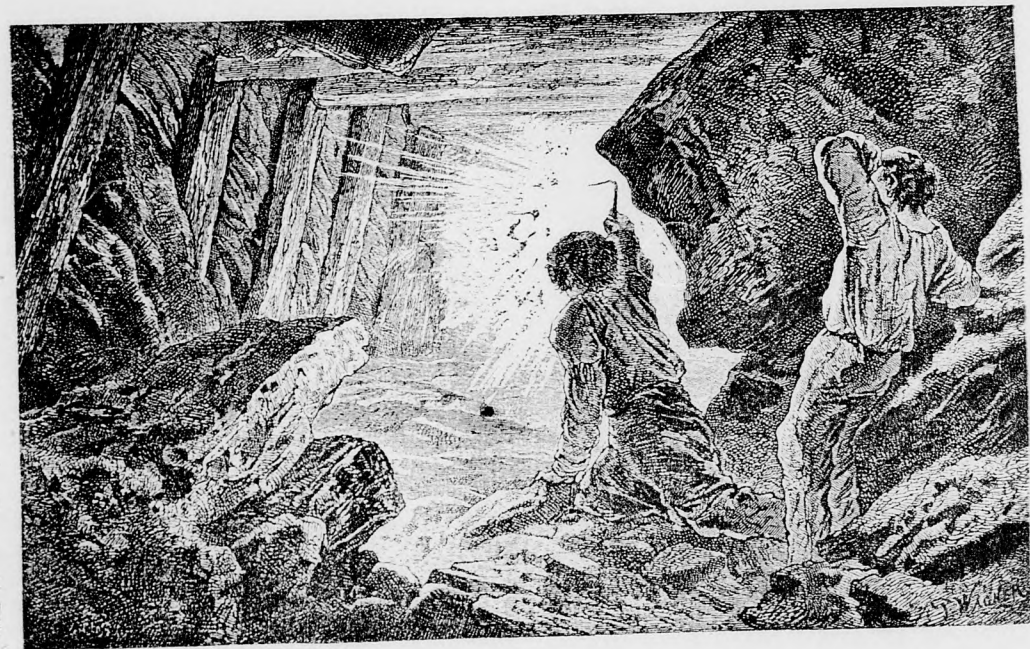
Nem kevésbé irtózatosa a beható viznek veszedelmei.

Egyike a legborzasztóbb előadásoknak, mely még most is él a bányászok emlékezetében, az, mely az 1862-ik évben «Lalle» nevezetű város aknáiban történt. Ez a város «Bességes» közelében Gard megyében fekszik. Azon év október 11-ik napján 3—4 óra közt dél után történt az áradás, mialatt igen erős vihar tombolt és a Cèze folyócskának vizállása nagyon

magas volt. A víz tüstént mutatkozott a bányákban, erre következett a rétegeknek meghajlása, nem sokára nagy robajjal zuhantak le a mélységbe. Az aknában abban a pillanatban az összes munkások benn voltak. Borzasztó fordulat állt be erre! Néhány bányásznak volt annyi szerencséje és lélekjelenléte, hogy az egyik repedésen keresztül elmenekült, mások sietve másztak magasabbra az aknákon, mialatt a víz folyton lábnyomukba hágtott. Egy Aubert nevezetű olasz munkás az aknán keresztül mentette meg magát, miután előbb egy barátját értesítette a szerencsétlenségről. Alig érkezett Aubert a napvilágra, rögtön egy kija-

rát felé szaladt, megerősítette a szállító kosarat a lánczra és ismét a mélységbe szállt, hogy az ott levő munkásokat felhívja, mialatt a víz patakokban ömlött lefelé. Négy társára talált, kik gyorsan a mentő kosárba szállottak, az ötödik egy pillanatra eltávozott és elpusztult! Gyorsan ment felfelé, de éppen oly gyorsan akart Aubert az üres kosárral ujulag a mélységbe szállni. Észrevett egy fiatal munkást, ki kétségbeesetten kapaszkodik az akna felburkolatáq. Aubert felvette őt s felszállította. És valóqan égető volt a szükség, mert egy pillanattal később a bányának ezen egész részét a folyóként berohanó ár tökéletesen elborította. H at emberéletet mentett meg Aubert

Egy fél óra elég volt arra, hogy az egész bányát tengerre alakítsa át. A levegő és a gázok, melyek a bányának belsejében levő víztől tetemesen összenyomódtak, sísteregve menekültek a föld hasadékaín keresztül, sőt még robbanásszerű rázkódtatást is okoztak, melytől a kis távol-ágra levő házak is megrendültek. Ezen balesetnek közhírrététele után tüstént a helyszíre sietett Hr. Courraux mérnök és Dagassó Márton bányamester és rövid idő mulva még a szomszédos bányáknak és verőműveknek mérnökei is eléhváltak. Ezalatt belátták, hogy közvetlen segítség lehetetlennek látszik, mert az egész bánya talán egy sirhalom. Százharminczkilencz lámpát osztottak ki reggel

és még többet is megmentett volna, de egyetlen egy ponthoz sem férhetett már, mert mindnyájok felett ott állt a sötét víztömeg! Még csak egy kijárat volt hátra, ez a víz berontási helyének közvetlen közelében volt és egy földhasadék által képződött. Valóban világosságot is láttak a mélységben, hova tögtön köteleket eresztettek le, melyeket a legközelebbi fához erősítének. Azonban hiába. A víz dühe megkettőződött, a talaj engedett és a hasadék beszorult; az így berekesztett szerencsétlenek menthetetlenül elpusztultak.

és csak 29 jött vissza. E szerint tehát még 110 munkás van a bányában 4 felügyelőn kívül és mindezen emberek különböző mélységben vannak elosztva a rájuk bizott munka szerint.

A legközelebbi tennivaló az volt, hogy a felszínen gátat emeltek a víz további lefolyásának megakadályozására és a további teendők felett tanácskoztak. Ezalatt éppen szombat, azaz október 12-ike vala, tehát 24 órával a baleset bekövetkezése után, az egyik fiatal munkás egy aknába megy és a falakon kopog.

(Folytatása következik.)

A BECSÜLET.

*Ha gazdag voltál, vesztett kincseid
Megvettetésed még nem hirdetik.*

*Kijátszott szíved fájdalom alatt
Ne roskadj össze, remélne szabad.*

*Ha el is fordul a rokon, barát,
Más szívben lelhetsz még vigasztalást.*

*Egy csalt remény bár könyvet fakaszt,
Töröld le s hívőn várj egy új tavaszt.*

*Még egy korona sem nagy veszteség:
Kárpótlást lehet lenni még ezért.*

*Hant elzárhat szent, drága hamvakat,
Igaz könyedből gyógybalszam fakad.*

*És szép az élet, légy bár vak, süket:
Ha veled marad a szent becsület.*

Szabó Sándor.

Tanulmányút.

— A budapesti ev. ref. főgymnasium tanulójának tanulmányútjáról. —

A szép terv, mindnyájunk vágya, boldogsága végre teljesült: láttuk és csodáltuk a magyar ész, a magyar munka diadalát, a Vaskaput.

Szorongó kebellet, égető kíváncsisággal vártuk az órát, melyben szép és hasznos tanulmányutunkat megkezdjük. A büszkeség egy nemével gondoltunk már hetekkel azelőtt a nagy napokra, melyeken annyi történelmi nevezetességű helyen leszünk, nem egy honfivér áztatta rögön; a mult dicső képei vonultak el szemeink előtt, képzeletünk az igazi nagy férfiak felé irányult, kiknek neveivel a közel vagy rég elmúlt időkben összefüggöttek a helyek, melyeket látni fogunk.

Április 10-ikén délután indultunk el 30-an Vámosy Mihály igazgató, Szalay Károly tanár és Petri Elek theol. akad. tanár urak vezetése alatt az ország szívéből s már este a határvarosban, Zimonyban voltunk. Itt másnap megtekintettük az ezredévi pompás emlékművet, melynek kupolája ablakából szemléltük a szép vidéket. A kilátás valósággal elragadó volt. A szinte megdöbbentően széles Duna, Zimony remek fekvése, a folyam másik partján Belgrád festői vára felejthetetlen képet véstek emlékeztetünkbe. A drága honi földről fájó érzettel távoztunk, hiszen nagy részünk még nem lépte át a magyar haza határát. Az idegen földön való lét sajátos nyugtalanságot keltett bennünk s Belgrádban kedélyállapotunk lehangolt volt; talán ez lehetett oka annak, hogy a szerbek fővárosa nem volt kedvező hatással egyikünkre sem. A váron s egy pom-

pás lovasszobron kívül, igazi szépsége nincs. Az emberek szegényesen öltözöttek, piszkosak, mord arcuak s egész mivoltuk műveletlen állapotra vall. A kis számú intelligencia feltűnően elüt a néptől minden tekintetben. Mintha nem is egy nemzet volnának! Más nemzeteknél e nagy különbség — legalább ennyire — nem tapasztalható.

A hajón töltött éjszakára virradó reggelen elindultunk kirándulásunk egyik legszebb útjára — le az *Al-Dunán* a *Kazán-szoroson* Orsováig. Szent áhitattal szemléltük ezen utunk alatt a természet csodáinak s az emberi kéz alkotásainak egész sorozatát; mindig új és új, szebbnél-szebb kép kötötte le figyelmünket. Mintha lelkünk emelkedett, szívünk erősebben dobogott volna s mintha közelebb éreztük volna magunkat az örök Teremtőhöz e félelmesen szép helyek láttára.

Orsován kiszállottunk a hajóból s a várost tekintettük meg, mely szép fekvésű s tisztá, rendezett. Majd szép jegenye fasoron sétáltunk a Korona-kápolnához, melyet 1855-ben emeltek annak emlékére, hogy 1853-ban megtalálták a Szemere Bertalan által 1849 augusztusában elrejtett magyar koronát s koronázási jelvényeket. A Hymnus eléneklése után távoztunk el e nevezetes helyről. — 13-ikán *Ada-Kaleh* szigeten voltunk, melynek török lakosai s különösen egy fehérszakállú öreg török, ki Kosuthot menekülése alkalmával csónakon átvitte a Dunán, élénk érdeklődésünk tárgyai voltak. Ugyanezen napon néztük meg a *Vaskapu-*

szorost, ennek jelentőségéről, szépségéről talán felesleges is szólannunk.

Orsováról *Herkules-fürdőre* érkeztünk, hol a páratlanul szép fekvés, a zuhogó Cserna (folyó), a fürdő elegáns s czélszerű berendezése valóban mindnyájunkat meglepett s nem győztük eléggé csodálni a magyar fürdő-királyt. — A következő állomás *Karánsebes* volt, hol az ottani polgári iskola tanári kara s növendékei fogadtak zene- és énekszóval. A kölcsönös üdvözlések után zászló alatt vonultunk a négy nemzetiség-lakta városba, mely egész ünnepi szint öltött jöttünkre. Az itt töltött kellemes órákat *Brankovics* urnak köszönhetjük. Mélyen meghatva a szíves fogadtatástól, élénk bucsuzás után folytattuk utunkat *Aradig*; a várost, a várat s a gyászos emlékü vesztőhelyet tekintettük meg, a honnan a gyönyörű Szabadságszobor elé vonultunk, hol *Szalay* Károly tanár úr tartott hazafias beszédet, melynek elhangzása után megkoszorúztuk a szobrot s a Hymnust énekeltük.

14-ikén érkeztünk haza.

Csodáltuk a természet szépségeit, jártunk történelmi nagy eseményekhez fűződő helyeken, láttuk az emberi ész és kéz munkáit, nagy alkotásait. Levonhatjuk a tanulságot: hogy az a nemzet, melynek fiai hisznek a mindeneket teremtő s fenntartó Istenben, lelkesedni tudnak a dicső multon; készek munkálkodni a jövőért: el nem pusztulhat.

Megtanultuk, hogy a tudomány és munka az, a mivel mindent el lehet érni, hogy a munka mindig áldáshoz s csak nemesít. S ha okulunk a példákön és drága véren szerzett hazánkunk majdan hű fiai, *munkálkodó tagjai* leszünk, akkor, de csakis akkor, elmondhatjuk minden egyes közülünk: «Veni, vidi, vici!»
íj. Bene László.

Iskolai hírek.

A pécsi főgymn. önképzőkörében m. hó 25-én tartott díszgyűlés műsora: Viharban. Dürner Gyula. Előadta a főgymn. énekkar. Elnöki megnyitó. Tartotta Zalay Mihály elnök ur. Titoktartó és pénztáros jelentése (a kör vagyona 1038 frt). Polka. Előadta a zenekar. Versenyszaválás: Rendületlenül (Arany). Járányi 7. o. t. Parabola (Rücker — Radó) Kusch 5. o. t. Pán halála (Reveczky) Buday 8. o. t. A nap házas élete, a hold elegiája (Petőfi) Schneider 7. o. t. Ki a természetbe! (Perényi) Rihmer 7. o. t. Leteszem a lantot (Arany). Blaskovich 6. o. t.

Huzd rá cigány (Vörösmarty) Réder 8. o. t. Kurucz-nóták. Előadta az ének- és zenekar. A pályázatok eredményének kihirdetése és a jutalom kiosztása. Alelnöki záróbeszéd. Vándordal. Abt T. Előadta az énekkar.

A szegedi főgymn. gyorsíróköre e hó 2-án Markovits Iván, a magyar gyorsírás e nagynevű reformátorának emlékére ünnepélyt tartott. Varju János körvezető tanár megnyitó beszéde után Becker János 6. o. t. olvasta fel «Markovits emlékezete» cz. tartalmas dolgozatát, mire Gombkötő Antal 6. o. t. nagy hatással Markovits emlékeztetése cz. ódát. Az ünnepélyt 180, 150, 120-foku öt-öt percig tartó dictamumu verseny fejezte be.

A bajai főgymn. «Tóth Kálmán» önképzőkörének ez évi pályatetelei a következők: A népdal tárgya, szerkezetbeli sajátosságai. Epigrammáink és epigrammairóink. A magyar dráma fejlődése, irányai, főbb képviselői. Kiválóbb novellairóink. Tompa népmondáinak és regéinek jellemzése. A magyar regényírás eszményei. Csiky Gergely eredeti drámai műveinek korszerű vonásai. «Zalán futása» aetheticai méltatása. Vajda János költészetéről. Arany J. kisebb elbeszélő költeményeinek jellemzése. «Botond» széptani fejtegetés. Egyes népek őstörténetének közös vonásai. A nemesség érdemei hazánk történetében. Az emberi hang természetana. Szabadon választott tárgy emlékbeszéd. Latin műfordítás: Cicero «Familiars művéből» cz. (liber quintus). Akatharsisról. Német műfordítás, Lessing «Hamburgische Dramaturgie»-jéből.

A szolnoki állami főgymnasium f. h. 2-án rendes ülést tartott, melyen Ficsor József tanár ur is jelen volt. A jegyzőköny felolvasása után Szentgyörgyi Géza 8. o. t. szabad előadása következett, melyet a kör dicséretesen fogadott el. «Mennyiben akadályozta a reformáció Európa művelődését?» cz. értekezést Engel Oszkár 7. o. t. és Kléger Sándor 8. o. t. egyszerűen fogadták el. Szerzője: Szentgyörgyi Géza 8. o. t. «A rossz vége» cz. elbeszélést a kör egyhangulag elvetette. Következett a «Tüzipadás két korszaka» cz. mű megbirálása, melyet dicséretesen fogadtak el. Szerzője ugyancsak Szentgyörgyi G. «A mulandóság és az örökkévalóság költészete» cz. értekezést, már a «Tanulók Lapja» pályázatán nyertes művet, mind Nagy Dezső, mind pedig Keleti Jenő bíráló tagok dicséretesen fogadták el. Szerzője: Engel Oszkár 8. o. t.

A Vörösmarty szoborra «Trencsényi» név alatt 1 frt 10 krt kaptunk. Ezzel eddigi gyűjtésünk 87 frt 70 kr.

VEGYESEK.

Ezer magyar feladat. Lapunk szerkesztője, Dr. Rupp Kornél munkája diszes kiállításban február végén elhagyta a sajtót. Ajánljuk lapunk összes előfizetőinek és híveinek figyelmébe. A ki 8 előfizetőt gyűjt a 340 lapos szép kiállítású érdekes és hasznos könyvre, *egy ingyenpéldányban* részesül, aki 4 előfizetőt gyűjt, feleáron, aki 2 előfizetőt gyűjt 1 frt 50 krért kapja a könyvet, melynek holt ára 2 frt. A megrendelések szerkesztőségünkbe is intézhetők, a megrendelési pénzek azonban Hantos Antal könyvkereskedő címére — Budapest, IV., Calvintér 5. sz. küldendők. Gyűjtő iverkek szívesen szolgál szerkesztőségünk azoknak, a kik a könyvre megrendeléseket ohajtanak gyűjteni s így tisztelet példányhoz jutni.

Tanulók Eötvös sirjánál. A VII. ker. gimnázium nyolczadik osztálya évről évre áldoz Eötvös József báró emlékének. Az ifjuság kivonult, hogy lerója a kegyelet adóját a nagy hazafi emlékének. Eötvös sirjára koszorut tettek megható ünnepséggel. Váczy János dr. szép beszéddel méltatta Eötvös József b. érdemeit, majd Deutsch Lajos VII. o. t. beszélt. Végül Pruzsinszky János dr. tanár beszélt Eötvös humanitásáról s buzditotta az ifjuságot, hogy kövesse a nagy államferfiut a hazaszeretet ápolásában. Ezután az ünnep a szózat éneklésével véget ért. — Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a budapesti ref. főgimnázium ifjusága május 27-én fog tanárainak vezetésével Ercsibe kirándulni, hogy a nagy férfit iránt kegyeletét lerója.

Gyorsíróverseny. Nagy Sándor, műgyemtemi könyvtárőr és szépírási tanár a saját rendszere szerint készített gyorsírásra 100 frtot tűzött ki. A verseny ápr. 25-én volt.

Perczenkénti 220 szótag mellett 5 percig tartó diktatium után Inotay László, a gyorsírók előtt szokatlan módon a sztenogrammot azonnal folyékonyan felolvastá s csupán egy szóhibát ejtett.

Majd 2 percig, perczenkénti 260 szótagot irt, a mit szóhiba nélkül azonnal felolvastott.

A jelen voltak: Szabó József igazgató tanár ur, német Gabelsbergerista, Szabó Ilonka Stolzeista, Weiner Vilmos, a «Stolze magyar gyorsírók körének» főtitkára, továbbá Rados Gusztáv műgyemtemi tanár ur, a m. tud. akadémia tagja, ki ismeri a Gabelsberger rendszert is, Rados Ignác reáltanár ur, ki e rendszert már 1876-ban terjesztette, előbb a

Gabelsberger iskola híve volt, sat. elismerésükkel adóztak e bámulatos eredményért, mely még fokozódott, a mikor megtudták, hogy Inotay csak két hónap óta tanulja a Nagy Sándor-féle gyorsíró-rendszer magasabb fokát, addig népszerűvel irt és csupán néhány önalkotta rövidítést használt.

Inotayn kívül — ki az első díjat, 100 frtot aranyban, nyomban át is vette — elismerést érdemelt Kovács János, ki 7 hónappal ezelőtt ismerkedett meg e rendszerrel s azt megelőzőleg pár hétig a Gabelsberger rendszert kezdte tanulni, most a 220 szótagnyi magaslátot csaknem elérte.

Kovács János mellett — ki második díjat nyert — a harmadikat Weitzenfeld Béla orvosnövendék kapta meg, kinek bámulatosan gyors keze perczenként 150 szótagot irt, tisztán népszerű gyorsírással rövidítések alkalmazása nélkül.

Fejtörő kérdések megfejtése.

A 17-ik számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés. Első ízben kivettem nyolcz litert $40 - x - x \cdot 40 - x - 40 = 7 \cdot 40 - x - 40 = 20$.

Földrajzi kérdés. Plimouth (olv. Plimósz). Hadikikötő világitó torony (Eddystone sziklán), hullámtörő, tengeri arzenál és matróz bórházzal. A kivándorlók egyik főlényje. Mellette van Devonport.

Történelmi kérdés. Nebukadnezár, a zsidó monda szerint állattá változott.

Természetrizai kérdés. Poszáda v. csipkematár (sylvia curruca).

Physikai kérdés. Torricelli Evangelista. Torricelli-féle ür a higany oszlop feletti tér.

Képrejtés. Miamis király — Walden Edmund.

A fejtörő kérdések megfejtői:

Kohn Vilmos, Fischer Károly, Dániel Mihály, Steiner Albert, Hodács Ágost, Slákovits Gergely, Kovács Pál, Bender Ottó, Králik Lajos, Weck Frigyes, Koppány Béla, Szentés Olivér, Rátki János, Szolnoky Béla, Szép Károly, Balogh István, Kendeffy Andor, Gran Pál, Kocsis József, Antal Béla, Szekeres Albert, Fábrián Imre, Talarkovics Bódog, Hevesi Ármin, Ringer Bálint, Bándy Oktáv, Tóth Imre, Kurcz Ede, Spitzer Imre, Láng János, Riehter Béla, Szamosy Jenő, Kohn Lajos, Steinner Jenő, Reich József, Bardon Sándor, Müller Lajos, Láposy Ferencz, Szepesy Géza, Friedmann Miklós, Mayer Frigyes, Gadó István, Czvetkovics Lajos, Sauer Bertold, Asztalos Géza, Hegedüs Ferencz, Kerbler Lajos, Gelbmann Miksa.

A kitűzött jutalmat Müller Lajos nyerte el Ipolyságon.

«Kosmos» müintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-uteza 8.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26308. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVÁ.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:		SZERKESZTŐSÉG:	
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Soroksári-uteza 31.	
Fél évre	2 frt.	főgymnasiumi tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Negyed évre	1 frt.			Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.	
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.		KÉZIRATOKAT nem adunk vissza.	

Id. Szinnyei József.

(*) Azt a férfit, a kinek a nevét e cikkely élére tűztem, közületek most még talán kevesen ismerik, de hiszem, hogy ha majd kikerültek az életbe, annál sürűbben fogtok nevével találkozni.

A név maga azonban nem ismeretlen elöttek. Hiszen alig van középiskolai tanuló, a ki a Szinnyei Magyar nyelvtant nem ismerné. Annak a jó könyvnek hasonló nevű szerzője fia id. Szinnyei Józsefnek, a kit mi fiatalok, kik pennát forgatunk, csak *Szinnyei bácsinak* szoktunk nevezni.

Már maga a bizalmas, kedveskedő megszólítás is mutatja, hogy az a férfiú, a kinek neve mellől a szokásos «ur» appositio elmarad, nagyon jólelkű, szíves, előzékeny, jóakaró és mindenek felett közszeretetre méltó ember lehet. És ha ő mindenkinek «bácsija», bizonyára nagyon sokan is ismerik őt.

Szinnyei bácsi sok tekintetben unikum a maga nemében. Eltekintve attól, hogy neki van az egész országban a legnagyobb, legszébb és legtéljesebb hírlapgyűjteménye, gyászjelentések s más ilyenmű kiadványok collectiója, hogy ő ötven év óta vezet naplóját, melyből egyetlen nap följegyzései sem maradtak el, hogy sohasem volt beteg, hogy kedély és munkabírás tekintetében minket fiatalokat messze felülműl, hogy a nemzeti muzeumban megalapította a hírlapkönyvtárt, mindettől eltekintve, ő az a nevezetes férfiú, a ki a magyar írók életrajzának megírására vállalkozva, mintegy 13 ezer író életadatairól s munkáiról pontos jegyzéket vezet s bámulatos lelkiismeretességgel, szorgalommal és hatalmas emlékező tehetséggel megáldva készíti epochális munkáját

folyton fokozódó lelkesedéssel pusztán a saját erejére hagyatva.

Olyan munkát végez Szinnyei bácsi, melyhez gyermekifjusága óta gyűjti az adatokat hangyaszorgalommal s a melyhez hasonló a magyar irodalomban nincs. Nincs olyan író, a kiről Szinnyei bácsinak ne volnának följegyzései. Sok utánjárással, fáradsággal, néha közvetítéssel szerzi meg az adatokat írókról és műveikről. Nincs az a hírlapi cikk, tárcza, programmértekezés vagy felolvasás, a melyről és a melynek írójáról Szinnyei bácsinak nem volna tudomása. Az ő figyelmét sem a fővárosban, sem a vidéken megjelenő lapok rovatai nem kerülk el.

Bámulatos emlékező tehetsége folytán ő az élő lexicon. Ha valakiről nekrológot kell írni, az ujságok rögtön Szinnyei bácsi nyakára küldik a tudósítót, a kinek aztán ő olyan készséggel, oly előzékenyen ad felvilágosítást, mintha minden szavát aranyakkal fizetnék meg, pedig nemcsak, hogy nem fizetnek neki érte, de még azt sem teszik meg legtöbbször — hogy a «Magyar írók élete» című munkájának megjelent füzetéről lapjukban megemlékezzenek.

És Szinnyei bácsit a halátlanság sem bántja, ő azután is egyformán jó és szíves mindenkinek, a ki hozzá fordul, jó és egyforma, mint az Isten napja, mely egyaránt árasztja sugarait a jókra és a gonoszokra.

Szinnyei bácsinak a szerénysége és egyszerűsége is köztudomású. — Más emberek az ő nagy irodalmi készletével ugyancsak más-kép csinálták volna. Ő benne nincs élelmeség, nincs tolkodás, nincs benne semmi